

Juraj MUŽINA

Tristota obljetnica rođenja o. fra Antona Juranića (1719. – 1799.)

Juraj MUŽINA, dipl. ing.
Društvo Krčana i prijatelja otoka Krka
Bukovački vijenac 15
HR – 10 000 Zagreb
juraj.muzina@gmail.com

UDK 272-722.5Juranić, A.
Stručni članak

U povodu važne obljetnice nedovoljno poznatog Krčanina, preporoditelja Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša i obnovitelja glagoljskog tiska u XVIII. stoljeću o. fra Antona Juranića (1719. – 1799.), u ovom se radu donose osnovni podaci o njegovu životu i djelu.

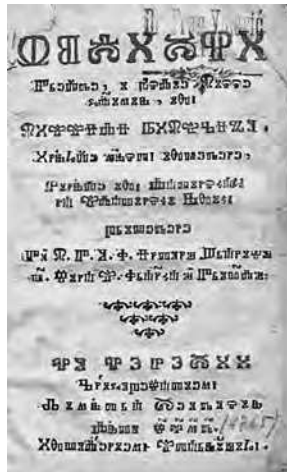
Ključne riječi: Anton Juranić (1719. – 1799.), život, djelo, franjevci trećoredci glagoljaši.

Curriculum vitae: O. fra Anton Juranić rođen je prije tri stoljeća, 1719. godine u Baški (*v Baški pri mori*), gdje je i počeo svoje školovanje. Redovničku halju (habit) oblači kao dječak, u samostanu franjevac trećoredaca glagoljaša sv. Frane u Komrčaru na otoku Rabu, gdje je nakon godinu dana kušnje položio svoje zavjete. Za svećenika je zaređen u samostanu sv. Ivana u Zadru, u kojem je proveo prve godine redovničkog života.

Kao mladi svećenik poslan je u samostan sv. Marije od milosti u Prvić Luku na otoku Prviću, gdje je 1743. godine postao vikar, a potom i župnik. Krajem iste godine Anton Juranić postaje vijećnik provincije i gvardijan samostana u Rabu. Tajnik provincije postaje 1754. godine. Na

Psaltir / Bukvar (1763.)

Molitvi prežde i poslie mise (1765.)

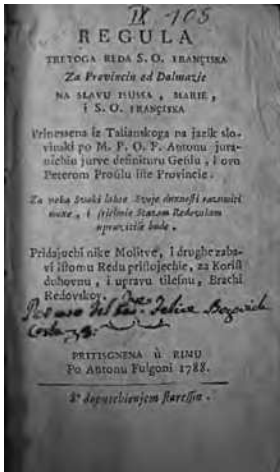
Misse za umervšije samo iz Missala rimskoga izvadjene (1767.)

Provincijskom zboru u samostanu sv. Mandaljene (Marije Magdalene) u Portu (Dubašnica) 1756. godine prvi put postaje provincijal.

Fra Anton Juranić u Veneciji 1763. godine obnavlja glagoljski tisk i o vlastitom trošku izdaje *Psaltir (Bukvar)* u Veneciji. Tu je 1764. tiskao i *Kanoničke tablice*. S latinskog na staroslavenski jezik prevodi *Molitvi prežde i poslie misse glagolimia* iz *Missala rimskoga* i tiska ih glagoljicom u Veneciji 1765. godine.

Godine 1765. postaje drugi put provincijal u Martinšćici, a Mletačko vijeće ga iste godine imenuje javnim revizorom staroslavenskih i hrvatskih knjiga.

Godine 1767. u Rimu izdaje *Misse za umervšije samo iz Missala rimskoga izvadjene* (Mise za umrle). Iste te godine Mletačko vijeće je pod utjecajem prosvjetiteljstva te ograničenjem ređenja novih redovnika planira ukinuti veći broj samostana. S vremenom su postupno počele nestajati pojedine redovničke zajednice. O. fra A. Juranić uvidio je kakve bi probleme takva odluka mogla stvoriti za provinciju te je više puta putovao u Veneciju, gdje je kod svojih prijatelja iz Mletačkog vijeća i na samom Odboru za redovske i crkvene preinake upozorio na to da će se ukinućem samostana, a time i redovnika glagoljaša, ukinuti i samo staroslavensko bogoslužje te ozlovoljiti hrvatski puk. U svojim je nastojanjima kod mle-

Regula Tretoga reda S. O. Franciska za Provinciju od Dalmazie (1788.)

Officia sanctorum Slavonico idiomate recitanda / Čini svętyh' slovenskim řzykom glagolemyh' (1791.)

tačke vlade uspio nakon dvije godine upornog rada ponovno ishoditi opći dopust oblačenja.

Godine 1773. izabran je i za redovrhovnog vijećnika u Rimu, a iste godine treći put postaje provincijal naše provincije u Vižinadi. Godine 1779. postaje u Glavotoku četvrti put provincijal.

Kad je zbog djelovanja krčkog biskupa došla u pitanje opstojnost samostana franjevac trećoredaca na Glavotoku i Portu, zalaganjem oca Juranića mletački dužd Pavao Reiner izdaje duku 10. prosinca 1782. u kojoj on prihvaća djelovanje fratara u ta dva krčka samostana i nalaže im da ustraju u opsluživanju svojeg pravila i da budu na korist materijalnu i duhovnu tamošnjem pučanstvu te da poučavaju puk služeći se hrvatskim jezikom. Osobno je prijateljevao s duždom Reinerom te je od njega čak uspio dobiti dozvolu za osnivanje još jednog samostana, onoga sv. Franje na Krku 1783. godine.

Fra Anton Juranić uspijeva 1787. godine i peti put postati provincijal, što nijednom trećoredcu dotad nije uspjelo. Vrlo je važno što je Juranić uspio u to vrijeme, na kraju XVIII. stoljeća, tiskati u Rimu knjigu od 256 stranica latinicom na hrvatskom jeziku pod naslovom: *Regula Tretoga reda S. O. Franciska za Provinciju od Dalmazie na slavu Isuss, Marie i S. O. Franciska prinessena iz talijanskoga na jazik slovinski po M. P. F. Antonu*

*Juranichu. U Rimu po Antonu Fulgoni 1788. S' dopuschienjem staresin – u sklopu koje (Pridajuchi nike molitve i drughe zabavi istomu Redu pristojeche, za Korist duhovnu i upravu tilesnu, Brachi Redovskoy) tiska „Pravilo Nikole IV pape“, „Oporuku sv. Franje“ i „Molitvu svete Bogorodice Marie od sedam radosti“.*¹

Sv. Otac, papa Pio VI. dodjeljuje mu naslov apostolskog generala 1788. godine. Sljedeće, 1789. godine tiska latinicom svoju posljednju knjigu *Nauk karstianski u kratko istumachen za laksce uvixbati dicu etc.*

Uz pomoć rapskog biskupa Gucinića, a o trošku Propagande (*Congregatio de propaganda fide*, tj. Kongregacija za širenje vjere) u Rimu uspijeva 1791. godine tiskati glagoljski časoslov *Čini světyh' slovenskim êzykom glagolemyh pod' zapovědiju izvolenim' apostolskim' V' někih městěh'*. To je prijevod izvornog djela *Officia sanctorum Slavonico idiomate recitanda de praecepto ex indulto apostolico in aliquibus locis*. Pomaže i u priređivanju novog izdanja glagoljskoga časoslova *Breviarum Romanum Slavonico idiomate / Časoslov' rimskij slavenskim' êzikom'* (Rim, 1791.).

Pretkraj života odlazi u samostan sv. Frane na Komrčaru na otoku Rabu, gdje se nalazio hospicij u kojemu je o. fra A. Juranić dobio potrebnu skrb do smrti 1799. godine, kad je pokopan u crkvi sv. Frane.

1 Fra Petar Runje u knjizi *Prema izvorima II. Rasprave i članci o hrvatskim franjevcima trećoredecima glagoljašima*, ukazuje na to da je o. fra A. Juranić već ranije tiskao *Regule* te da je knjiga tiskana 1788. kao drugo prošireno izdanje (RUNJE 2012, 203-206).

LITERATURA

(izbor)

BOLONIĆ, Mihovil – ŽIC-ROKOV, Ivan, *Otok Krk kroz vjekove*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost (Analecta Croatica Christiana, sv. IX.), 1977., II. izdanje – Zagreb: Kršćanska sadašnjost i Biskupski ordinarijat Krk, 2002.

IVANČIĆ, Stjepan M., *Povjestne crte o samostanskom III Redu sv. O. Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri i poraba glagolice u istoj redodržavi s priložima*. Sakupio i priobćio o. Stjepan nauč. Ivančić, svećenik istoga Reda. S dopustom crkvene i redovne vlasti. Zadar: Odlikovana Tiskarna E. Vitaliani, 1910.

JURANIĆ, Antun, *Regula Tretoga Reda S. O. Françiska za Provinciu od Dalmazie na slavu Isuss, Marie i S. O. Françiska prinessena iz talijanskoga na jazik slovinski po ~*, Rim: Anton Fulgoni, 1788.

RUNJE, Petar, O. fra Anton Juranić priredio i tiskao Pravilo na hrvatskom jeziku u Rimu 1788. godine, *Vjesnik franjevac trećoredaca glagoljaša* XXXIV (1997) 2: 66-68.

RUNJE, Petar, *Prema izvorima II. Rasprave i članci o hrvatskim franjevcima trećoredcima glagoljašima*, Krk – Zagreb: Povijesno društvo otoka Krka (*Krčki zbornik*, sv. 68. *Posebno izdanje*, sv. 61.) i Provincijalat franjevac trećoredaca glagoljaša (Biblioteka Novaja i vethaja, knj. 9), 2012.

***Redakcija, JURANIĆ, Antun (Antun), provincijal (Baška, 1719. – samostan Komrčar kraj Raba, 17. XII. 1799.), *Hrvatski biografski leksikon* 6, ur. Trpimir Macan, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2005., s. v. (587)

Juraj MUŽINA

Three hundred years since the birth of Fr. Anton Juranić (1719-1799)

Summary

To mark this important anniversary of an insufficiently known native of Krk, who restored the Province of the Glagolite Third Order Franciscans and the Glagolite press in the 18th century (Fr. Anton Juranić (1719-1799)), this paper provides data on his life and work.

Key words: Fr. Anton Juranić (1719-1799), life, work, Province of the Glagolite Third Order Franciscans.